

NENA IMMACULADA.—Despullada sóc igual que totes, senyor Morats. Les meves cames no li agradaran. Migranya sempre em diu que les tinc tortes. Encara tinc poc pit. Tinc tretze anys. Vestida sóc la directora Immaculada. Vostè ja no confia en mi. Ja veu que no li amago res. Vostè és el primer. Tindrà una decepció.

MORATS.—Com més et despulles, més amagues. Has estat capaç de despullar-te.

Morats se'n va. La Nena Immaculada es queda quieta i nua.

NENA IMMACULADA.—No se'n vagi, senyor Morats. Em tornaré a vestir, si vol!

Però Gerard Morats no torna.

em digui que no és meravellós! Un amo que perd els cabals no és res comparat amb dos pecadors que entren als rengs. Vostè ha de venir. A les nou em llevaré i em banyaré.

GRUM.—Hi ha taques que no marxen, Berta.

TOLL.—A les deu em vestiré i a les onze em vindran a pentinar. Sortiré. Cerimònia i cop de creu. Banquet, cop de forquilla. Ball a l'agarrada fins a les set en punt. Ni un minut més. Aniré a desvestir-me i a les set i deu Clovis vindrà a despenjar-me.

GRUM.—Set i tres, et dic.

TOLL.—Es un vestit molt complicat, amb botons de mal trau i cremalleres terques. Miri'l, senyor Sorge.

SORGE.—Parla, parla! No canviaràs el fet que heu enfonsat la nostra empresa.

GARIP.—Nostra?

Conduint un tricicle, arriba el carboner Migranya. La Nena Immaculada va dreta a la caixa. Migranya frena bruscament.

MIGRANYA.—Obre bé els ulls, nena Immaculada!

NENA IMMACULADA (baixant).—Cony, Migranya, quina manera de frenar.

TOLL (escandalitzada).—Déu pare perdoneu-la. A la seva edat i tan jove!

NENA IMMACULADA.—No et sembla, Migranya, que hi ha molta mala llet, aquí?

TOLL.—Calla, criatura!

NENA IMMACULADA.—Collons de dona!

GRUM.—Torna-ho a dir! Torna-ho a dir!

NENA IMMACULADA.—Què, per què?

GRUM.—Torna-ho a dir. No em neguis el gust.

NENA IMMACULADA.—Què he dit, Migranya?

MIGRANYA.—Has dit collons. Collons de dona.

TOLL.—Renec i mentida. Les dones no en tenen. Doble pecat.

NENA IMMACULADA.—Collons. I què?

GRUM.—Has sentit, Berta? Has sentit?

TOLL.—Que es confessi de seguida. Déu no avisa i un llamp pot caure ara mateix.

GRUM.—No te n'adones, Berta? Ja pots llençar el vestit! No comprens que les coses no són per si soles...? No comprens que la culpa...? No es pot explicar, Berta, s'ha d'entendre. Llença el vestit o fes-ne draps de cuina!

TOLL.—Tu estàs buscant un subterfugi, covard. Però et dic que mentre Déu no guaiï entre les bigues, tu no prendràs mai més el sol damunt la meua platja.

GRUM.—Com te dius, noia?

NENA IMMACULADA.—Jo sóc la nena Immaculada. Tu creus que és ell, Migranya?

MIGRANYA.—Deixa estar la gent i mira les coses. Mira el progrés!

NENA IMMACULADA (passant revista als homes).—Qui té un país a la mirada? Qui té un poble a les mans? De què riuen, Migranya?

SORGE.—Jo tinc un país a la mirada. Però aquesta mirada me la deixo aquí. I una petita part del poble, la tenia a les mans. Ara ha passat a mans d'un altre. Adéu.

TOLL.—No se'n vagi, senyor Sorge!

GARIP.—On vas? Què faràs?

SORGE.—Es pot saber per què em tuteja?

GARIP.—Perquè ara els dos som al mateix cantó de la frontera, Sorge.

SORGE.—Vostè, a les latrines, m'insultava.

GARIP.—Ara ja no. Ara ja som iguals.

SORGE.—No. Vostès saben ser manats. Jo sé manar. No som iguals. Però al fons del fons sé que us estimo, vosaltres éreu meus, com fills als quals ensenyava a treballar i pagava un salari per escriure. I us dic adéu i alhora, si en sabés, escopiria damunt vostre.

NENA IMMACULADA (escopint).—Es fàcil.

SORGE.—Bé. En nom meu. Espero que no ens hàgim de veure mai. M'estan esperant.

TOLL.—Jo espero que ens veurem.

GARIP.—Queda't, Sorge.

SORGE (veient que s'acosten Morats i Gal).—No me'l vull tornar a trobar.

MORATS (acostant-se).—I la gent?

GAL.—Guntram és tossut com una mula. Els magatzems li vesen, el peix se li podreix als mollis i segueix refusant les vostres condicions.

MORATS.—No és Sorge, l'altre tossut, el que s'allunya?

GAL.—No s'allunya: fuig. La gent de Santiamén s'excita. Molts ja no surten a pescar. Ja cal que ens preparem, Guntram ha anunciat la seva visita.

La Nena Immaculada va cap a Morats. Els dos es miran llargament.

de dia faig en gran. És la primera persona a qui ensenyo aquesta mania d'home solitari.

NENA IMMACULADA.—Explicui-m'ho tot, senyor Morats. Jo ho vull saber.

MORATS.—Dominar el món. No pas dominar-lo com fa Guntram, amb mà que nega. Sinó creant, construint. La mandra i la rutina estan sempre a l'aguait. Jo intento anihilar-les, tenso la voluntat d'un poble que és el meu. Jo l'estimo, nena Immaculada, i no saps com. Què et passa? Et sento inquieta.

NENA IMMACULADA.—No, senyor Morats, parli. Li ho demano.

MORATS.—Com si m'amaguessis...

NENA IMMACULADA.—Jo no amago res, senyor Morats.

MORATS.—Segur?

NENA IMMACULADA.—Segur, senyor Morats.

MORATS.—Jo m'he confiat a tu i tu no te'm confies.

NENA IMMACULADA.—Senyor Morats... Els que estan contra Guntram estimen el país, no és cert?

MORATS.—Es clar que sí.

NENA IMMACULADA.—Aprendré el Cant Prohibit de seguida.

MORATS.—Què m'amagues, nena Immaculada?

NENA IMMACULADA.—Res, li dic que res.

MORATS.—I sí! Però ja m'ho diràs un altre dia perquè ara he de baixar a la fàbrica.

NENA IMMACULADA.—Senyor Morats! Laura, de la Coral, té enveja del meu càrrec.

MORATS.—Això és tot?

NENA IMMACULADA.—I desafina per fer-me la punyeta. No té altre nom.

MORATS.—Per exemple, per exemple, m'amagues el teu cos.

NENA IMMACULADA.—Com diu, senyor Morats?

MORATS.—Si fossis transparent, em mostraries la teua carn blanca.

NENA IMMACULADA.—Jo no l'amago pas. Jo ensenyo el vestit de la Coral.

MORATS.—No hi ha d'haver secrets entre tu i jo. Si refuses la imatge del teu cos.

NENA IMMACULADA.—La senyora Morats és molt simpàtica.

MORATS (marxant).—Molt, sí.

NENA IMMACULADA.—No se'n vagi, senyor Morats!

Morats torna enrera. Lentament, la Nena Immaculada es desvesteix.

també a nosaltres. No el vull sentir en boca d'una
quants: el vull en l'ànima de tots. La terra és la par-
tera de la Història. Ah, prou, prou de frases. M'heu
trasbalsat. Es l'emoció de saber que tard o d'hora
el riu sortirà de mare i el Cant serà cantant pels
carrers i les places, les escoles.

NENA IMMACULADA.—Sí, senyor Morats.

MORATS.—I ara aneu a descansar. Us ho mereixeu. Treballau
moltes hores cada dia i, a més, avui tinc la impres-
sió que hem arribat molt lluny. Bona nit.

NENA IMMACULADA.—No estem cansades, senyor Morats.
L'assaig està previst fins a les dotze i volem que
escolti tot el repertori.

MORATS.—No, no. Que se'ns quedi al cervell el regust del
Gran Cant.

SONIA.—El senyor Morats també deu estar cansat.

NENA IMMACULADA.—La directora sóc jo.

SONIA.—I el senyor Morats paga.

MORATS.—Bona nit, noies. Elles tenen raó, nena Immaculada.
Aneu a dormir.

CORAL.—Bona nit.

Els membres de la Coral se'n van. Morats va per marxar, també.
La Nena Immaculada no es mou.

NENA IMMACULADA.—Senyor Morats.

MORATS.—Què vols, nena Immaculada?

NENA IMMACULADA.—Vostè sempre va de pressa i no té
temps per a una pobra criatura ni que sigui, ni que
sigui directora de Coral.

MORATS.—I com t'equivoques, nena Immaculada!

NENA IMMACULADA.—Comprenc que vostè té altres problemes.

MORATS. Sí. Problemes que no es mesuren amb el pam petit
de l'home, problemes de dimensions que ultrapassen
el propi pensament. I el que et mou, aleshores, és
una fe terrible a la qual alguns no arriben mai. La
gent, nena Immaculada, camina molt a poc a poc
i cal arrossegar-la. Però fer un país és una tasca
tan immensa que calen, per seguir, proves petites
i a l'abast dels ulls. Tu, per exemple. I mira.

Morats destapa una maqueta de fang. Es la maqueta d'un país.

NENA IMMACULADA.—Què és?

MORATS.—El país. Cada nit falg, a escala reduïda, allò que

NENA IMMACULADA.—Es vostè?

MORATS.—Éts tu?

NENA IMMACULADA.—M'he pres un ou begut per afinar la veu.

MORATS.—Has vingut. Esic content.

NENA IMMACULADA.—He vingut cagant llets, distingit senyor.

MORATS.—Et necessito molt.

NENA IMMACULADA.—Vostè em va enganyar.

MORATS.—Ah, sí?

NENA IMMACULADA.—Té els ulls normals i té les mans nor-
mals. Ja està bé d'hòsties.

MORATS.—Es que encara no saps llegir com cal. Jo te n'en-
senyaré.

NENA IMMACULADA.—Sí, senyor.

MORATS.—Conseller Gal, us presento la nena Immaculada.

GAL.—Trobo que té un parlar molt aspre.

MORATS.—Quant de temps fa, conseller, que el poble està
sense coral?

GAL.—Quinze anys, Morats. Quinze anys que Guntram la va
dissoldre. Quinze anys d'empassar-se la veu amb la
saliva.

MORATS.—L'estendard.

GAL.—Què preteneu, Morats? No recordeu...?

MORATS.—Gerard Morats fa just el que ha de fer. Porteu-lo,
si us plau.

El conseller Gal surt.

MORATS.—Tens veu de sirena, nena Immaculada, i és impos-
sible no claudicar al teu encant. Ets com aquest po-
ble: inculte. No saps expressar-te, no et coneixes.
Però ets com aquest poble: inesgotable i ple de seny,
sensible i dur a l'ensem.

NENA IMMACULADA.—Què vol dir ensems, senyor Morats?

MORATS.—Aviat sabràs això i moltes coses més. Arribes en
un temps de grans canvis. Tens sort, perquè són els
únics que val la pena de viure.

GAL (portant l'estendard de la Coral).—Morats, Morats! No sé
què aneu a fer. Recordeu, si més no, que Guntram
ha de venir. Guntram fill és pitjor, és més terrible que
el seu pare.

MORATS (solemne i amb l'estendard a la mà).—No sé.
Avui, disset de març, solemnement reconstitueixo
la Coral Popular que durant anys Guntram, peu militar,
ha reduït al silenci, ha perseguit
per oprimir millor aquest poble privant-lo d'alegria
i d'expressió i de cant.

En una paraula: de cultura.

Car la cultura lliga el poble en un sol feix i el fa gran i el fa fort. Un poble sense cant és un poble ferit, una nau sense veles, una terra sense agricultor. La Coral Popular existirà.

Jo la defensaré. Plantaré cara, si convé, a Guntram i tu, nena Immaculada, tu la dirigiràs. Tu la faràs i la Coral, a canvi, et farà a tu.

NENA IMMACULADA (agafant l'estendard).—No sé, no sé què dir. Ajuda'm, Migranya, no veus que vaig de cul?

GAL.—Ja sabeu el que feu, Morats? Esteu provocant Guntram!

NENA IMMACULADA.—Migranya, que només tinc tretze anys.

MORATS (traient de la butxaca la bena de Guntram i lligant-la a l'estendard).—Creixeràs, nena Immaculada.

Morats i Gal se'n van. Juli Garip s'acosta a la Nena Immaculada.

GARIP.—Jo també tinc un país a la mirada i les mans del poble.

que no té exèrcit. Però els soldats, per a ser útils, han de morir o matar i a vosaltres, en canvi, només us cal cantar.

LAURA (agressiva).—No, senyor Morats. Seguim sense poder cantar, no ens enganyem.

MORATS.—I doncs?

LAURA.—El Cant Prohibit, senyor Morats. Fa quinze dies que assagem, i com si res. Soldats de matar el temps, és el que som. Nosaltres serem l'exèrcit, com vostè diu, quan puguem cantar el Cant Prohibit. Aleshores, sí.

MORATS.—Secretament cobejava el desig de sentir en boca d'algú aquestes paraules. Vostè té raó, noia. I jo m'equivocava creient que ningú no el recordava, el Cant. A Guntram li agrada tant la gent immemorial!

LAURA.—Vaig aprendre a dormir sentint el Cant. Somniava un ganivet, sortia i travessava camps deserts on no hi havia ni fosca ni claror. I l'enemic, a la torre més alta d'una paret sense finestres, fumava una pipa transparent i les brases es veien des de lluny. Jo avançava. El ganivet...

MORATS.—Algú més el sap?

SONIA.—A trossos, senyor Morats. Cada vegada més poc. El vaig perdent.

MORATS.—Ho veu? Es que Guntram, a poc a poc, arrenca les arrels. Vostè que potser es deixaria escorxar per conservar la seva flor, permet que Guntram li vioïi el dret sagrat de la memòria.

NENA IMMACULADA.—I jo no el sé, senyor Morats, perquè no en coneixia l'existència. Me n'hauria de donar vergonya, crec.

LAURA (vindicativa).—Amo i criat es donaran les mans, bisbes s'aplegaran amb capellans, s'ajuntaran petits i grans...

MORATS.—Es clar que no el saps, nena Immaculada. Perquè fins ara la paraula país era el patrimoni d'uns quants privilegiats i molts, com tu, vivien una vida solitària, aprenien a viure però no es preparaven a morir. Però el país que jo faig serà un país per a tots. Ah, noies, no em deixeu parlar més.

LAURA.—El Cant Prohibit, senyor Morats. El volem cantar.

MORATS.—Es cert que, aquesta nit, lluny de les orelles de Guntram, podríem fer néixer novament el Cant. Doncs no, amigues meves. La coral que el cant ha d'estar feta amb tot el poble. Nosaltres no tenim privilegis i allò que està prohibit al poble ens està prohibit

Alternant amb els grills, la Coral assaja davant la residència de Gerard Morats. Uniformes nous. Gerard Morats assisteix a l'assaig que dirigeix la Nena Immaculada.

MORATS.—Si la nit és sempre impressionant, el vostre cant enmig d'aquest silenci ho és encara més. Teniu dret al descans i en canvi sou aquí. Us escolto.

NENA IMMACULADA.—Es el primer assaig que fem amb uniformes. No sé si sortirà prou bé.

MORATS.—Falten veus d'homes, sí. Alguns creuen que el cant coral és propi de les dones; d'altres, que és una alienació del jo, i ignoren que és un magnífic exercici cívic on l'individu es posa al servei de la comunitat en una partitura compartida. Però no em deixeu parlar, noies, us ho demano. Feu-me tornar a l'austeritat del mot. Au, canteu, canteu.

NENA IMMACULADA.—Va. La sintonia. Senyor Morats, aquí comença el repertori. Hem seguit els seus consells i hem procurat lligar...

MORATS.—Agermanar.

NENA IMMACULADA.—Agermanar. En fi, vostè ja sap el què. La Nena Immaculada dona el to. La Coral canta.

CORAL (cantant).—Escolteu la cercavila que interpreta la Coral. Poble, desperta, espavila...

NENA IMMACULADA.—No! Has desafinat, Laura.

LAURA.—A la partitura hi ha un sí bemoll.

NENA IMMACULADA.—Sí bemoll o no, desafines. Escolta i aprèn, cony. Perdoni, senyor Morats. Tornem a començar.

MORATS.—Estàs nerviosa, nena Immaculada. Calma't, respira bé. Descorda't el coll, potser t'estreny massa.

NENA IMMACULADA.—No m'estreny, senyor Morats. Des del començament.

CORAL (cantant).—Escolteu la cercavila que interpreta la Coral. Poble, desperta, espavila i vine a posar-te en fila a la plaça principal.

NENA IMMACULADA.—Aquesta és la sintonia.

MORATS.—Feu un efecte extraordinari. Sou l'exèrcit d'un país

La residència dels Morats ha substituït la cabana de Migranya. Sammy fa fregues a Betty, prenyada de poc. Gerard Morats està filmant el panorama.

MORATS.—Un home pot evitar el seu destí de gos si mor per un poble, si viu per ell.

BETTY.—Les bones divises són convertibles, Gerard.

MORATS.—Però tu, en públic, segueixes parlant anglès! Ah Betty, tens una gran capacitat per menysprear les terres. Per a tu, les carreteres existeixen només quan el teu automòbil les dibuixa. Després, les llences a l'oblit. Jo no, Betty. Jo escruto el paisatge i els seus habitants que semblen invisibles. Després, el film em donarà els minúsculs moviments que modifiquen la terra i la fan viva, i jo els posseiré.

BETTY.—Em vas prometre un yacht, Gerard. No em vas dir que aquí hi havia mar?

MORATS.—Aixeca els ulls, Betty, i el veuràs.

BETTY.—No el veig.

MORATS.—Per mirar el mar necessites un yacht. Es molt poètic i econòmic, Betty: serà com si pel preu d'un yacht et regalés tot un mediterrani. Ah, per què em vaig casar amb tu, quin lligam essencial que no comprenc ens lliga per damunt del que ens separa, inclús, inclús quan tinc ganes de ser-te infidel amb una dona d'aquest poble, una dona que faci olor de fang, que tingui entre les cames el nucli negre d'una racial singularitat...?

BETTY.—Et contaminaran, Gerard.

Juli Garip arriba portant un gran paquet. Morats el filma un moment.

GARIP (incòmode en veure's filmat).—El fang.

MORATS.—Molt bé. Faci el favor d'obrir.

Juli Garip obre el paquet.

BETTY.—Sammy, give me a name for my yacht, will you?

SAMMY.—I don't know, madam.

BETTY.—Sammy, please.

SAMMY.—Belive me, madam. I never met any yacht, so...

MORATS.—Gràcies, Garip. Li he demanat, a vostè especialment, de fer-me aquest favor perquè volia que conegués el lloc en visc. Casa meua és casa de vostè.

GARIP.—Es un lloc agradable. S'hi deu estar millor que a baix.

MORATS.—I una mica humit. Es curiós, abans Migranya vivia aquí: ningú no l'envejava, a ningú no semblava un privilegi. Ara, sí. El fang és de bona qualitat.

GARIP.—Ho és.

MORATS.—Per què aquesta distància, Garip? L'ha molestat que el fes venir?

GARIP.—Just la distància que separa el lloc que vostè ocupa del lloc que ocupo jo.

MORATS.—Ah, sí! Aquest argument m'és conegudíssim. Obri les mans, Garip.

Morats toca amb els palmells les mans obertes de Garip. Es queden així, com enfrontats.

MORATS.—Aquest gest és el gest de dos homes que van a barallar-se però també el de dos homes que s'entenen. Les mans de vostè són dures. Les meves, fines. Jo voldria tenir les de vostè i vostè les meves. Però miri: basta que estiguin recobertes per una matel·la terra i les diferències ja no es noten. De fang estem fets, i cada terra té el seu fang.

BETTY.—Sammy, I want a name for my yacht.

SAMMY.—Well, madam, Shipwreck.

MORATS (sense trencar el gest).—El trobo trist, Garip. Per què no canta a la Coral? Això l'alegrarà.

GARIP (recobrant la posició normal).—M'estimo més parlar, senyor Morats.

MORATS.—Doncs ja parlarem.

Juli Garip se'n va.

MORATS.—Betty: el teu yacht, quan el tinguis, no es dirà Naufragi.

BETTY.—Quan aprendràs a dominar els presagis?

GAL (off).—Morats, Morats!

MORATS.—Cada hora que passava, Guntram s'acostava més al seu triomf.

GAL.—Morats!

MORATS.—El temps és l'aliat dels febles que han de limitar-se a resistir. Això Guntram no ho sap encara.

ni una coral, ni una persona dintre meu, ni terra a sota els peus, i Morats m'ho ha donat, país, coral, terra, persona. I et sento i et veig i em fas dubtar i em trobo entre paret i embà, i el cervell se'm desborda i no vull fer res contra tu, ni res contra Morats. Proves, vull proves, em dius "tu deixa'm fer", em dius "mira el que faig" i sembleu enemics. M'estàs partint en dos.

Bruscament, la Nena Immaculada se separa de Juli Garip, que es queda quiet un moment i després també marxa.

GAL.—En vull mitja dotzena, Migranya. Vostè és un viu exemple de l'agudesa empresarial d'aquest país. Però alerta.

MIGRANYA.—Els guripes de Santiamén, els tinc a comissió.

GAL.—No. Li dic que estigui alerta perquè si fa fortuna venent aquets ninots acabarà desitjant vida eterna a Guntram.

BETTY (marxant).—Sammy? Come on.

malparit Guntram. En vull regalar un a Habacuc quan torni.

GARIP.—Demani-les a Morats.

VIDUA MAGINA.—Tinc por, fill meu. Si Habacuc fos aquí, sí que ho faria. Però ara un mal aire em seria mortal. Perquè e's com Habacuc, te les demano a tu. Va.

Garip dóna diners a la Vidua Magina, que se'n va.

NENA IMMACULADA.—Vine a l'assaig, aquesta nit.

GARIP.—Aquesta nit, no puc.

BETTY (a Migranya que li ofereix un ninot).—How much is it?

MIGRANYA.—No, no. Regal. Re-gal, laidi Morats.

BETTY.—Oh, yes. I understand. Thanks so much. You are very kind.

NENA IMMACULADA.—Ens falten veus d'homes. Si tu fossis a la Coral, molts d'altres hi vindrien.

GARIP.—I, així, oblidaríem a cor que els preus pugen, que cada dia passem més hores treballant, que Gal cronometra amb lupa cada gest i que sanciona cada distracció.

NENA IMMACULADA.—El senyor Morats vol que tot vegi bé.

HOME JOVE (acostant-se a Garip).—Tot està a punt. A les onze.

GARIP.—No veus que estic parlant?

HOME JOVE.—Ella no ens trairà.

NENA IMMACULADA.—Què heu de fer, aquesta nit? Què heu de fer?

GARIP.—Nosaltres, nena Immaculada, som la consciència de Morats. Ningú no té accés a les orelles de Morats. Nosaltres sabem com arribar-hi. Som la consciència del patró i la veu dels altres. Morats ens necessita. Com pot un home viure sense l'ull que vigila? Deixa fer a Morats, si vols, però deixa'ns fer a nosaltres.

NENA IMMACULADA.—T'entenc i no t'entenc, Juli Garip. I em sembla que el que vols fer a les onze no agradarà a Morats. Ell no suporta que l'espiïn. Ell no és un sant i de vegades es deu equivocar, i és cert que sempre neixen descontents, i tens raó i no en tens, no t'ho puc explicar, és massa difícil, jo com qui diu abans d'ahir no era ningú, jo no sabia res, sento que vas contra el país que fa el senyor Morats, jo ja menjava abans, toca'm els braços i veuràs que no són carquinyolis, però un país jo no el tenia, abans,

GAL.—Victòria, Morats! Guntram ha claudicat, Guntram accepta e's preus!

MORATS.—Millor.

GAL.—La vostra audàcia ha estat premiada.

MORATS.—Jo no vull premis, Gal. Demà us demanaré, a vosaltres, accionistes, que sigui aprovat un augment de salaris que potser arribaria al cinc per cent. Digueu, si us plau, a la nena Immaculada que Gerard Morats encarrega avui els uniformes nous per a la Coral. I gràcies, conseller.

BETTY.—Darling, remember. You have got to pay me a yacht.

MORATS.—Encara no puc, Betty estimada.

INTERMEDI DE L'EX-CARBONER MIGRANYA ABANS D'ANAR AL MERCAT.

MIGRANYA (amb una caixa de venedor ambulant plena de ninots).—Paraula de carboner. Els mals carbons s'esfumèn de seguida i m'ha calgut posar-me a treballar a la fàbrica de llunes. Vostès són testimonis que sóc alt i fort, però no sé si l'atzar els ha fet treballar mai sis dies seguits a la cadena. He demanat audiència al tal Morats i he dit: treballa les dotze hores de l'horari però em són més llargues que seixanta-sis, no aguanto més, senyor Morats; jo prou que vull guanyar diners i fer avançar el progrés, vostè té solucions per a tot, trobi'm alguna solució. S'ho ha pensat un moment. Després m'ha dit: tu busca i trobaràs, Migranya, estigues ben atent a les coses que el poble necessita.

Paraula de carboner. Passar gana és propi dels curts de meninges.

Comprin, senyors, comprin l'effigie escandalosa de Guntram. Vint-i-cinc l'unitat. Quaranta la parella. Goma selecta. Suporta cops, suporta esgarrapades. Duguin l'effigie de Guntram a la butxaca, acostumin els dits al regicidi. Pel nen i per la nena. Segur que es vendrà bé.

Migranya fa mitja volta i entra al mercat.

Algunes persones circulen, amb ànims de compra, entre les parades del mercat. Migranya ha tapat la caixa amb un drap i aborda, amb to còmplice, possibles clients.

VIDUA MAGINA.—I si jo fos una espia de Guntram?

MIGRANYA.—Aleshores me'ls compraria tots. Estic cobert per totes bandes.

VIDUA MAGINA.—A quant?

MIGRANYA.—A vint-i-cinc. Quaranta la parella. Pel nen i per la nena.

VIDUA MAGINA.—El dia que torni, li agradaria tant al meu marit trobar-se'n un damunt la taula! Aquí el tens, Habacuc, li diré! Cop i catacrió. I ell em dirà: amb aquest no en tinc prou, Magina, amb aquest no en tinc prou. Llàstima que ja he comprat la carn i estic escurada. Vaig de cap per avall i els preus de cap per amunt.

MIGRANYA.—Vostè no és vídua?

Més lluny, la Nena Immaculada, duent l'uniforme de la Coral, sembla esperar algú. Clovis Grum se li acosta.

GRUM.—Si no fossis tan nena, et juro que viuria amb tu.

NENA IMMACULADA.—I Berta Toll?

GRUM.—I amb Berta també.

NENA IMMACULADA.—Amb les dues?

GRUM.—Sí.

NENA IMMACULADA.—No pot ser.

GRUM.—No pot ser, dius? Tu saps que sí. Abans que vinguessis no m'ho hauria pogut ni imaginar. Però dient collons d'aquella manera, vas fer recular els límits de l'impossible.

NENA IMMACULADA.—Berta Toll no ho voldria.

GRUM.—Es clar que no. I acabaré casant-m'hi. Sí, demà al matí. Ella a les nous es banyarà, o a les deu, ja no ho sé. Però tot ho té previst. Tot, menys que un home pugui ser aquí i allà en simultani, que pugui suportar més d'un desig alhora. Ella diu: som o no som. Passa que som i som, aquest és el secret. Per què fer una frontera entre tu i Berta?

Juli Garip apareix a l'altra punta del mercat. La Nena Immaculada se n'adona i Grum també.

GRUM.—Esperes algú? Es ell?

NENA IMMACULADA.—Jo? Qui?

GRUM.—Despista, va! Sàpigues que ell també és dels que fa som o no som. No té equilibri, no té mig. Per això té tant d'èxit. Diu una paraula i els que la senten pensen que és la paraula que ells haurien volgut dir. Es el pare de tots els descontents i els muts, dels que pateixen, diu ell, la set i la justícia. Però sàpigues també que no l'excitaràs parlant-li d'entreuix. Només l'exciten les tres lletres de la paraula amo. Marieta, no; fanàtic, sí. Ah, jo no el puc aguantar i reconec que, segons com, és molt millor que jo —que em deixo mutilar demà. Veig que et destorbo. Digues collons i marxaré.

NENA IMMACULADA.—Sóc la directora de la Coral, no sé si ho sap.

GRUM.—Ho sé. Però digues collons i et deixaré tranquil·la.

NENA IMMACULADA.—Collons.

Grum s'allunya. La Nena Immaculada va cap a Juli Garip.

DONA.—A quant l'ensiam?

VERDULERA.—A deu.

DONA.—Per qui m'ha pres, vostè? Es creu que sóc Morats o la cònjuge?

Sentint aquestes frases, la Nena Immaculada va per dir alguna cosa. Però Juli Garip arriba.

NENA IMMACULADA.—M'has fet esperar.

GARIP.—Fa estona que et busco i no t'havia conegut. T'has deixat prendre les mides, veig.

NENA IMMACULADA (passejant entre les parades).—Et vinc a demanar que siguis membre de la Coral, Juli Garip.

GARIP.—Jo no tinc veu. Jo sempre desafino.

NENA IMMACULADA.—Si no ho proves, no ho sabràs.

VIDUA MAGINA (acostant-se).—Vint-i-cinc, Juli Garip, estic elixuta. Demà, què dic demà, demà passat te les tornaré.

GARIP.—Els diners et sobren. Vius bé. Tens un salari de nou ric.

VIDUA MAGINA.—Sí, Juli.

GARIP.—Les coses van millor que mai.

VIDUA MAGINA.—Sí, Juli. Es veritat. Tothom ho diu.

GARIP.—No és veritat, vídua Magina! I vostè sap que no.

VIDUA MAGINA.—Jo no sóc vídua. Te'n demano vint-i-cinc perquè he vist uns ninots que són el viu retrat del